

תעודה

מאנגולה

ועד שאתילה

האידוע המדכא ביותר של

השנה: שבוע של סירטי

תעודה. בבואה של העולם

הנורא שב אננו חיים

אומרים שהקלנוע הוא כבואה של החיים. אם זה נכון הרי שהחיים שלנו איננו נוראים. אומרים שהקלנוע התעודי הוא ראי העולם. אם זה נכון הרי שהקלנוע שלנו הוא הרע שבין העולמות האפשריים. זו לפחות המסקנה שהסקתי, בעיקבות פסטיבל הסרטים האחרון שבו השתתפתי כשופטת. ועלי להודות, זה היה הניסיון המתסכל, המדכא והכבד ביותר שידעתי מעודי.

במשך שבוע ימים, מבוך (09.30) עד לילה (01.00) חייתי על ראשה מיוחדת במינה שבה שימשו בעריכתה סבת, הרג ורצח. הבוקר התחיל כסרט על סבן מחדש באנגולה, שבו מחסלים בקבלנות חיילי דרום-אפריקה, בעזרת כוחות

ה-אוניטה הכושים, את כני אנגולה, משום שא לה אינם רוגלים באפרטהייד. אחריו בא סרט על ילדי דרום-אפריקה, המציין שמאז הונהג מיסטר-החרום בארץ זו נעצרו יותר מ-10,000 ילדים, בעיקר כושים, מגיל שמונה עד 13, בלי מישפט, בלי הסבר ובלי סיבה. הם הוכו, עונו ואחרי כמה חודשים שוחררו נכים פיזית ונפשית. מאפגנניסתאן הגיע סיפורו של ילד שנפל קורבן למילחמה המשתוללת שם, ויחד עם ילדים נוספים, נכים כמותו, עבר תהליך מכאיב של שיקום.

הסרט שצולם עליירי צלם חובב, בימים שבין אוקטובר 1986 ועד לינואר 88, אינו מתיימר כלל לעסוק בפוליטיקה וגם אינו מנתח את מה שאירע שם. הוא אינו נכנס לתוך הקונפליקט הישראלי-הערבי, אלא מציג תמונת-מצב. עקב המילחמה הבלתי-פוסקת בין הפלגים השונים בלבנון נמצאים 4000 התושבים הפלסטינים של שאתילה במצור מתמיד. הם חיים בהריסות שמתחת לפני הארמה. חפרפרות פצור עות ורעבות הקוברות את מתיחו למראשותיהן, באין אפשרות לקבור אותם בחוץ. כל אספקה או מיטען של תרופות המתקרב למקום מופצץ נפוצ לכל עבר. המגיפות חוגגות. המוות שולט.

האירוניה הגדולה מכל התגלחה לעיני ככל פעם שיצאתי לנשום טיפת-אוויר בחוץ: הפסטיבל ה-20 לסרטי-תעודה, החשוב והגדול בעולם, התרחש בניין — עירתי-מחמרים על חוף אגם למאן, 10 דקות מ'זוזה. התעודות מאנגולה ושאתילה, דרום-אפריקה, אפגניסתאן וניקאראגואה, ארמניה וקאמבודיה, כולן הוצגו לא רחוק מארמון הארמ, אלא שאף פוליטיקאי אחד לא היה שם לראותן.

בצהריים — סרט תעודי על סבן היהודים בעיירה קיילשה בפולין אחרי תום מלחמת-העיר לם השנייה, כאשר הניצולים, שחזרו ממחנות-הריכוז לברר אם קרוביהם עדיין בחיים, שימשו סרף, יחד עם השרידים שנותרו בכפר, לפולנים צמאיה-הדם. בני הכפר זרקו ילדים ונשים מן החלונות, ואת אלה שהצלחו להימלט, הטביעו בנהר. הכל עקב עלילת-דם חדשה-ישנה — שני ילדים נוצרים שנמצאו מתים בכנסייה, ואשר היהודים השתמשו, כביכול, ברמס לאפיית מצות. הכומר של הכפר מסביר בכובד-ראש לצאן מרעיתו, כי פעם, בשנים עברו, היו באמת זקוקים לרם של ילדים כדי לעשות אינפוזיות למשל, אבל היום יש כבר דרכים יותר מתקדמות.

אחרי ארוחת-הצהריים הוצגו סרט קצר על שריפת הכנסיות ברוסיה בתקופת סטאלין, סרט

שחקנים פאסנובה ומאפטריואני עיניים שחורות — חובה לראות!

תדרוך

חובה לראות:

תל-אביב: היציקו נכית לסיון, קפה בנוד, כפו קפן שלי, בוקר טוב ויאטנאם, בנול המילי חמה היא, הוסיכה הקסומה, החנינה של באבס, קיץ אצל סבא, הקוסיסרית.

ירושלים: החנינה של באבס, קפה בנוד, בוקר טוב ויאטנאם, הקיסר האחרון, אהבנו כל כך.

חיפה: ילדי איב, בחר בי, קפה בנוד, בוקר טוב ויאטנאם, עיניים שחורות, בנול המילחמה היא.

תל-אביב:

קפה בגרד (רזנונוף, נרמניה, מוצג גם כתיאטרון ירושלים בירושלים ובארלי בחיפה)

הקומיסרית מישפחה מאמצת מהפיכה

— באווארית מרובעת נקלעת לביסטרו שכוח אל במידבר האמריקאי ולידירות עם כושיית מרת' יום וצייר מובטל. הקסם והזרות שבין התרבויות הופכים לידירות מפרה. המידבר הופך לאגם מים, וכולם משגשגים ופורחים.

*** החגיגה של באבט (נורדון, צר פח-דמרק, מוצג גם כאימפריה 1 בירושלים) — לפי סיפורה של איזק דניסן בישל הבימאי הדני הוותיק, החי בפאריס, את הארוחה הצרפתית המפורסת והארוכה ביותר שנראתה אי פעם על הבר. סרט מענג לאנשים אחרי ארוחת הערב.

*** קיץ אצל סבא (מוסיאון, טאיוואן) — אחד המוכשרים בין בימאי טאיוואן, הו שיאו שיאו, בסיפור פשוט על ילדים הנאלצים לבלות קיץ אצל סבא בזמן שאמם עוברת ניתוח כבית-חולים, ועל התוויות הקטנות המעניקות טעם לחיים.

*** הקומיסרית (תכלת, בריח-הסווד צות) — סרט שהעניק לכימאי שעשה אותו חופשה מאונס למשך 20 שנה, האשמה: ציגונות. סיפור אנושי על קומיסרית בהריון בזמן המהפיכה האדומה, המאומצת עליירי מישפחה יהודית, המ' למרת אותה איך להיות אם ואשה.

עדנה פייתרו

פליטים בניו-יורק. אנה (כריז, תל-אביב, ארצות-הבר) — שחקנית צ'כית שהיתה כוכבת בארצה, בימי „אביב פראג“, ונאלצה לגלות ממנה, מנסה להתרנס בכבוד בניו-יורק, בסביבה זרה לה, המסרבת לקבל אותה גם אחרי 20 שנה. יום אחד נוחתת על סף ביתה צעירה אלמונית מן הארץ הישנה, המכירה את השחקנית מן הסרטים שעשתה פעם ומעריצה אותה בכל מאודה. מערכת-היחסים בין השתיים וביניהן לבין העולם השובב אותן, היא תכלית הסרט כולו. אנישקה הולנד, שכתבה את התסריט, מכירה היטב את האקלים החברתי והאמנותי שבו נתקלים מאורות הקולנוע ממיזרח-אירופה כשהם יוצאים למערב, מאחר שהיא עצמה נמצאת במצב כזה. על כן, ניתן לחשוד שהיא משתמשת לעלילת הסרט באירועים אמיתיים, שרק צעוף קל של הסוואה משוך עליהם. אולם, מה שמתחיל כסאטירה מעניינת על מער-תרבויות, הולך ומתפתח בהדרגה למולודרמה די צורמת ומרגיזה, מעין מארפראזה על הכל אדוות חווה והעימות בין שחקנית בסוף דרכה לבין שאפתנית צעירה הנמצאת בתחילתה. הסיפור אינו מתקדם בצורה סבירה לשום מקום, והוא גולש להגזמות, כמו ארוחה בבית היידי של אנה, סופר מבטיח בעיני עצמו שעוד לא מירסם שורה אחת בגיל 40.

מחפשים שפויים. כוכבים ופסים (אלנב, תל-אביב, ארצות הברית) — הנדרסון דורס הוא בחור אנגלי תרבותי ומנומס, בוגר המגמה לאמנות באוכספורד ו מעריך מושבע של אמריקה. הוא מאורס לבת היבשת החדשה, העובדת אצל אביה, בעל חברה למכירות מומביות של חפצי אמנות. החיים בניו-יורק הם הרפתקה בלתי-פוסקת עבורו. כל זר ברחוב הוא סכנה מוטנציאלית. מאחורי כל מינה מסתתר בריון, חוץ מן החבר הכושי, שעיימו הוא מתאמן בסוף (כמה) תרבותי ואירופי, אין אפילו דמות אחת שפוייה וסבירה בכל הסביבה. אלא שניו-יורק היא ג'רעדן בהשוואה לעיירה שכוחת-אל בשם לוכסורה ביץ' שבנורגיה הדרומית, לשם נשלח דורס כדי להביא ציור נדיר של רנואר. המחזיקים בתמונה הם בני-מיש-פחה שלעומתם ניבוריו של טנסי ויליאמס הם סמל הסולידריות וההגיון. כל אחד מבני-המישפחה מאופיין במופרעות פרטית משלה. המופגנת בראוותנות חולנית מחרשת-אוזניים. הבימאי פאט אוקונור, שסרטי הקודמים (קאל, חודש בכפר) היו סמל של איפוק, עידון וריסון, שוקע בתוך ביצת המוניות צעקנית, בניסיון נואש לעשות סאטירה חברתית, שבמקום להצחק, מביכה עד מוות. אמריקה, כפי שהיא מוצגת כאן, היא מקום שרק דפיישכל יכולים לרכוש לו חיבה כלשהי, והא-מריקאים הם גזע מוקצה מחמת מיאוס.